

זכרון משה ליפשיץ

זכרון משה ליפשיץ
הקלטות נערך ע"י אורלי שרפמן מבית-גן (יבנאל) ותס רכושם הפרט של בלחה ואורי שרפמן.
הקלטות נמסרו בארכיוון בית יגאל אלון בגיןוסר לתועלת הציבור כולם.

תלוי לך אמא

ארץ ותיק חשוב בגליל
כל הזיכיות שמורות
בלחה ואורי שרפמן
בית-גן יכאל טל. 8-75480-66

זכרון משה ליפשיץ

אורלי -

משה ליפשיץ, קרוב ל- 78 ועדין משלהי, עדין עם מכנסים קצרים עדין בגרביים,
חזרף וקיצ' - אותו משלהי.

למה קוראים לי משלהי? ראשית כל משלהי זה משה. = משה ליפשיץ. חוץ מזה לקרוא לי כך
כי הייתי הבן הבכור אבל פעם בבית-הספר בשעור חשבון, גרטנער (?) המורה שאל שאלה ולא פתרו
אותה - אז אמר לי - אם תפתר אותה, אז זה יהיה שמר, משלהי.
ולס השם נשאר עד עכשיו כי עם השם הזה ניצلت מזות - (?)
עשו להט מסינה בבית-גן. הם באו להזמין אותי למסינה בשבת אחורי החריליט. אני משוכן מה
ישנתי, הייתי כנראה עייף. הם שאלו את אמא - משה בבית? ואמא אמרה - לא!
היא שמעה שאחד אומר לשני - היית צריך להגיד משלהי ולא משה. אבל הם תלכו כבר, ואני ככה
ニיצلت. הם חזרו מהמסינה וחיכו להט הערבים, התקיפו אותם וחרגו אותם.

אורלי - "השלשה המפוזרים"קרוו להם.

וככה בذכות השם הזה ניצلت.

אני בולדתי ביבנאל אבל אבא עבר בצדווּן בבית חרושת לקרח. היינו שם ואחר כך חזרנו למגדל.
אבא הקים שם משابت מים. מה שאני זכר מגדל - גרנו בחצר גדולה שגלוקין היה המנהל שלה
(בחווה). גרנו בפלגה המעלבית בקומה השנייה, אבל זכר את המדרגות. ואני זכר שהיתה שכנה
שאוחר כך נישאה לוואן-דר-הוזן ההולנדי "הפרנק" כמו שקרה לו. ההולנדי הזה נשאר בארץ,
לא התייד ואני זכר שפעם היה כנס של הולנדים והוא היה היחיד שדבר עברית. אבל לא זכר
עליו הרבה אני זכר את אשתו, צילה, שבאה ואמרה לאמא שתפשו ג' אמוסים. אני זכר שאין
עמדתי על המדרגות גבוה והתקופתי לראות את הג' אמוסים, נפלתי ושברתי את הראש.

אנו זוכרים שלקחו אותי לרופא הסקווטי בסבריה.

- נאין אבא שלך היה בעל מלאכה לכל הנושאים האלה?

- מהותם של מקרים. הוא היה טכני. כשהם גרו בשטחן הביאו את הגברים וזה לא חל, אך הוא

לו מידע אישי. ארכיטום וויזקי המשוכ במליל קיבל את ביתו של הסבא בלבנאל. אנה נashed למטרות ולמכונאות ולן שהומומיות שלו באח

כל הזכויות שמורות

- איזליי מכם עם מוגדרות המשקם וגולגולות עד שמנוחת לירגאל?

- הסבא מסלסיין*. הוא בא הארץ בשנת 1882 וקננה בכספיו 400 דונם אדמה בפתח תקווה. אחר כך

נסע לחביה את משפחותו מליטה, מהעיר סמרגוו (?). בינותיהם שם מתה אשטו, אמא של אבא, של לאה

רשות הרכבת הגדית בבריטניה נזקקה לארהכט ג'ון ג'יימס רודס, 1858-1882, אע"ג ג'ון ג'יימס רודס

עד ביריות ומשל במלומדים למשמר הירדו.

סרא שלא איבר אם אדרמת החגיג בפקת פגונה. המליכיף אונתא בע-300 בוגר אדרמת שטורנה המשמר תירגון.

השכבה היבשה אדמה ארוכה מואור וחשב שצעריך לעובוד את האדמה עם שוטרים כמו שכתב בטורה. בחקלאות

¹ See also the discussion of the relationship between the two concepts in the section on "The Concept of Social Capital."

לא הילך לו והוא פתח חנות. אבל מילויו שאהב מאד לקרה טפרלים היה שולח את הקונסיט שכנענו להבות לפקוח את קנייתיהם בעצם ואז עליינו אותו. אבל במשמעות הירידן היתה קרחת שחור השטן

enrich your search results using

זהו אמצעי הילוך בעבודה ובעבר נפגש דה-

מדוע סבא עלה ארצה אנחנו לא יודעיט, אנחנו יודעים רק שככל האחים שלא נסעו לארצות הברית והוזע

עליה לבדו, איזה עסڪנְג' לך ציונְג' אמר לו - אתה עולה הארץ ישראלי והוא עלה ארעה.

זהו עדות את שממר היירדו כעכבר שנה. נשאר בסג'רה כמה שניות ושקע בחקלאות ואך מתכו לו את

הטמפניו. שם היו הביביגנים החזקיקים בשמואלו. עתיקות מתקופת המשוכה, זה בערך 3 ק"מ מדרומ

פזונים ליבנאל. שם פוא חיה יחידג. עמו יחד היה שgi גולדיג הקטביג מאשטו השביה -

שאול ומרים. כל כבש תחל לו והם ממש סכלו שמה רעב.

כשכאו הגרדים ארצתה, הם קורדים משכו שליח. כל השטח היה בידי ערבים ולא היה מעובד, היו שם

לעומת זה מטרתו של מילר לחשוף את ההיסטוריה של מדיניותו של מילר.

אם נחטף איזוטופים כלשהו, נסwoת חם עדכו. חיו היגיורוביס והיתה משפטת אבכרי שהיה להם שט אהובם וו

ונראה שגם גודל המרחב בין הנקודות לאומינסלייגן מושג ב-2.8%

אך אלה לא ידיבגאל כל אשה פלי לא אהב את החקלאות וכבר אוול גמל את בית חפה ביבנאנ

בכללי, מטרת החקיקה להגדיר ולארופת למסור את תעשיית הגבינהות, מטר אבאה את המשק שלו ועקבו

Digitized by srujanika@gmail.com

בנימוקה. וזה היה אלו כל הפקה ברקוטיזם הפרק למונרו ועבד בכל ארצו יטראל. היה כמעט מושג

10. *Leucosia* *leucostoma* (Fabricius) (Fig. 10)

הסבא השני מרכוביץ היה או נכד או בן של קירית גרמניה. בזמן הוא חטפו ילדים ברוסיה לצבע אץ הרכחו אותו לאיזה קרוביים ביאסו שברומניה. ושם הוא היה אצל הדוד שלו ואחר כך הוא מתחן עט הבית שלו, לדוד היה בת יחידה והוא התחנן אתה. באותו תקופה, أما סיפרה שהיא הייתה אז בת שנתיים, גולדפדרן הציג את כל ההצלחות שלו על ארץ ישראל וזה חימם את היהודים שם. באותו הזמן היה האנטישמי קוזאכודה שר הפנים, והיתה אנטישמיות גדולה ברומניה והבטה אמרה - לא, הבנים שלי ישרתו בצבא ההגנה לישראל. כך היא אמרה אז לפני כ-100 שנה. הם עלו ארצה בשנת 1888. לפני זה, סבא היה אצל הברון רוטשילד בצרפת ועשו אותו אתו הסכם על 7 כפרים. ההסכם הזה נמצא בידי בן צבי, על קלף. הם עלו לחורן, הם היו משפחה גדולה היו להם 11-12 ילדים. ושם הייתה איזו רמות, שאי אפשר היה לעבוד אותה ורוק אריסים יעבדו אותה, הוא קנה שם את האדמה מכספו. היו שם רוסים, בולגרים ורומנים. בת אחת שלו מתה והיota והיתה שם רמות אץ חלק הילכו למיטה - טחין, ואחרים. סבא וגוטמן נסעו בראש פינה. בראש פינה הם קיבלו אדמה על יד חטור שמה, הם קיבלו את האדמה הזאת במקום האדמה בחורן. אבל הסבא רצה להקים מושבה חדשה ואץ קיבלו את לבנאל. גרו אז בימה, מה שנקרה אז. באו הבולגרים שהיו אז, וסבא וסחין, גוטמן ומיאזל - אלה החורנים. הצלtero אליהם אחר כך אנשי מטולה.

ארכין ותיק היישוב בגליל
כל הזבויות שמורות
בללה ואורי שרפמן
ביתין לבנאל טל. 85048-750

- מי בא קוודט?
- החורנים.

הבולגרים עזבו כולם, הייתה שם מלחמה עם פיק"א ומסופר עלייה בספר של קסטיצקי. טנא קיבל שתי אכזריות כי היה לו אTEM חשבון גדול. הוא פתח חנות והבניהם היו מעבדים את האדמה. הייתה חלקה רחבה והיה שם בית אחד גדול גדול עם מרתק גדול. האדמה הייתה כולה שלו היו לו איזה 16 דונם. שמה גם תפסה אמא את אבא מפני שהיו שכנים. היא מספר שאבא היה לו בגן "חמל'יס" והוא היה נרדם שמה, אז היא הלכה ועשתה לו מסביב זר גדול. אמא הייתה טיפול אחר ואבא היה טיפול אחר. לא הייתה אש להבה והוא היה אדם שקט, אני חשב שהיא התמתנה. אני עוד נולדתי לבנאל. אחר כך הם נסעו לצידון, אבא הקים שם מפעל לקרח ואחרי צידון עברנו למגדל. מגדל עברנו לבנאל. את הבית של אבא קיבל אריה אברמסון. הראשון שגר בבית היה בולגרי ואחר כך נכנס אריה אברמסון, אני זוכר שיוונתן אברמסון נולד שם. אני עוד זוכר שהזקן משה רקד "מוכרחים להיות שם". גרנו בבית שהיומ הוא של שלמן.

- איך קיבל צימרמן את הבית?
- צימרמן התחלף עם אריה אברמסון, הוא אחר כך התחרט וקיבל כדור ברגל.
- צימרמן רצה לגור על יד אחיו חיים צימרמן.

אני זוכר שבחר היתה פירצה לחצר של צבי שמולבץ וההוריות שמה היו מחלקים סוכריות. אחר כך עברנו לבית של משה אילוביץ ובבית זהה עברנו את המלחמה העולמית הראשונה. אני זוכר טבבית טעמל הבית של נסנובים גר נגר. הטורקים היו מביאים לשטת העربים היו קושרים להם את הרגילים לעצם (?) שהיה בגינה ודקקו להם "פלקעס". אני זוכר את זה עד היום. לאבא היתה טחנת קמח וכל העربים בסביבה היו באים אליו. הטחנה הייתה בחצר של סבא. אני זוכר איך שבערב היינו אוספים את המטליקים. אחר כך הטורקים עזבו. אני זוכר שהתייתי ברחוב והם עברו על סוסים, פרשים היו. אני זוכר שהם עמדו על יד הבית של רצניק ובקשו מהם לשות. אמרו לא לחת להם אבל אני זוכר שרצניק יצא אליהם ו אמר - האנשים עצמאים מוכראים לחת להם לשות. וכך נתן להם מיל ו הם המשיכו להלאתה. אחר כך, אני זוכר, נכנסו האנגלים. עברו בשירה ארוכה, מסודרים ברוביעיות, הלכו ברגלי משרוננה לבית גן לכיוון עמוק הירדן. אחר כך הביאו הנה את היהודים והם היו פה אלף בחדר הנשק.

**ארץ ותיק חישוב בניל
כל הזכויות שמורות**

**בללה ואורי שרכט
בית-ע יבטאל טל. 88-750-4860**

יש לי שתי תעוזות לידיה. יש לי תעוזה לידיה טורקית משנת 1909.

אני זוכר שבמלחמת העולם הראשונה היו פה היהודים - "סיליקט" והערבים אחליטו לירוט על יבנאל העמידו מכונות ירייה והייתה פה שמח. והיו גם אנגלים, בחורשה של נסנובים, היו באים הנה להתחלף במצרים, ביצים וקמח ממורת "ג'ט" - ריבבה ודבריהם כאלה.

- מה אתה זוכר על האמריקאים משرونנה ועל האמריקאים מפוריה?

- את האמריקאים מפוריה אני לא זוכר את האמריקאים משرونנה אני זוכר, הם היו חברים שלנו. היה שמה אחד שמו היה שומר ואחד קפלן. אני זוכר שהיינו באים לשם עצם את הפטיפון, זה היה היחיד באזר. הם היו בגיל שלנו והיינו הולכים לשם שם תקליטים. היו להם שורדים ואתם היו חורשים. הם באו ללמידה ביבנאל. כדמה לי שהם היו יותר צעירים מנגני. עמרם היה יותר צעיר ממני, אני חשב. חנה חנש מפוריה. אבא שלו נהרג שם, אבא שלו ירד עם עגלת מאיר סיגל. הייתה קבוצה שלמה של יבנאים עבדה שם, ביניהם נסים מייזל. אני זוכר שהיה אוסףים שם מי גשם לתוך בור גדול שהיה מתחת לבית ואנחנו הייבנו שותים מיל קרלים מהבור הזה.

אני לא זוכר מתי נבנה בית הספר של יבנאל. היתי בין המוחזוק ה-12 של בית הספר. יש תמונה של הברון וסבא שנוטעים את הוקלט האלה. כשהאני למדתי בבית הספר המסדרון הזה - הגגון - עוד לא היה. היו חדרים מסביב ובאמצע היתה אדמה ועוד לא היה ריצוף. אני זוכר שכasher קיבלנו את לידיו החדר הלכנו מסביב.

ובאשר ללייטנדייט, הייתה מלחמה בין שתי מלחמות - קסטיצקי רצח שילה "הדר" ולומגהה השכני מט שנקרא "הרדייליט" רצז בית ספר חילוני. אני ذכר שם באו לאמא שתרשו אוטוי לבית ספר חרדי זאמא אמרת לא, וגם סבא לא התנגד לדת. ואני התייחס בוגן חילוני, הגבנה הראשונה תימה אשטו של בן-לולו שהלה מורה. המורה שלי בכיתה א' היה גולני, בכיתה ב' היה - צייר גבוה, הוא כתב את המילון (פה כתוב - יעקב בענבי, אבל היה לו שט אלר). היה מורה שהיה מנהל בית הספר, אני היה לנו מורה אחד שהיתה לו בת ישראלה. מורה שלנו תרושאן, מורה שהיה מנהל בבית הספר, אני לא ذכר מה היה שמו. היו לו פרות וגם עופות. אחר כך המורה שלו היה זיגיגנטו, הוא היה ממש חכם והוזר, כו' צרייך היה לך זו. אני למדתי 8 שנים. למדתי עם מאיר דוכובנה ושמואל יצחקל, היה דוד בן דוד שכונת התקיניט, מהבנות הייתה שורה צימרמן, עבריה שושני וצירונה. אמרנו היינו כיתה אחת קטנה. אחריו שנפטר דוד בן דוד ומאריך דוכובנה היינו שמונה ילדים בכיתה. היה קלינקוביצקי ושמואל יצחקל.
אני ذכר את משפחת הרכבי, היו שיכת. הוא שיחק בגפרளים והערימה נדלהה, אברהם יופה הדריך את הגורן של אבא שלו וזה היה בשכט. הוא שיחק בגפרளים והערימה נדלהה, אני ذכר שיצאה אשטו של הרכבי וצקה - געוואלד, ברענס!
הם היו הראשונים שהביאו את מכונת הדיש הראשונה ליבנאל והלה להם לוקומובייל. כל הגרכות היו בגאניט ורפלול היה מלא את הלוקומובייל הזה בקס ובקוציס וכאן היה מניע את הקומביין. אחריו זה הובילו את ה"מרשל" אגדולה והטרקטורים ועוד אבא קיבל את זה.
אחרי הרכבי בא קלינקוביצקי.

אני חוחלתי לעבוד בגיל 11. ערבו אחד הבדא לאבא למקו רובה גרמני. אבא חילקו אותו וחכיניס בו כדור, יורה וחרובת לא פעל ואבא פהו את הבריח ואז הוא התפוץץ ואז הוא נפצע וקיבל הרעלת-דם ואני חיתתי מוכחה לעזר לאבא. אחר כך אבא רצח טאנץ אלך ללימוד בטכניון אז הוא חלה ופתחו לו או הגורן ואז הוא אמר לי שזה נגמר. לא שנגמר חרטוון ללימודים כי אני למדתי אחריו בית ספר עוד שנתיים אצל גרשון בעאמו (?) כיתה ט' וכיתה י'. אבל אחריו שקרה מה שקרה, מחלכה הייתה מגרטה ואבא אסור היה לו לעבוד אז אני מוכחה הייתה להמשיל. בצריף הנפחים נסחלהה. פשאכא קיבל אז המגרש חקמנא את בית המלאכה.
**ארליך ותיקי חשב במייל
כל החכויות שמדוות
לבלהה ואורי שרפמן
ביתין יבטאל נס 050455-7606**
מה אמי יכול לומר על מילדותם של?

לא זיהום לי גלוזות, לא הימיין פרא. אני הiliary תלמיד טוב, איליה לי תעודה מעווינה. חוץ מהגולודור, האכליות הגדאות לא ניכנסה לי בראש. כשהייתי ליד בן חשע אולי אפללו יותר צעיר גובלתי עם אודר וטיפוסים אנטזופיים ואלה. בא אז רופא, אני מושב שפת היה דר' קיטשין, גזען לי זריקה אותה אלכאה לי, זריקה של חידגן. ואני עד ברוחתי מהכיה. ולאו? ברוחתילגורה צה עירקון לרודגן, רטרכטורי ורטרכטורי ורטרכטורי אונדי עד שמאו אוזי. ואחר כך היה אז אודריך, פַּרְדָּזֶר, פַּרְדָּזֶר זר הזריך זר נזריך צחלהה בדיפטריה ועוד היום הזריקה הזאת כדאכט

הבית הזה זה סיפור גדול. יחד עם סבא כשלה מליטה עליה עוד יהודי אחד והוא גם כן קיבל את עזב את שומר הירדן ובנה את הבית הזה בכספי הפרטי. הוא נסע לאמריקה. הוא השאיר את הבית למשפחה רצניק. הוא טבע בים ואז שלמן פנה למשפחה ו אמר שהוא יודע להגיד "קדיש" יותר טוב מהרוצניקים. שלמן היה חתן של קפטיצקי וגר בנחלת שעכשו גר בו הוא פתח שם חנות, חביתה הזה היה של הבולגרים שעזבו והיה פבויו כאשרנו ונכנסנו ואחר כך שלמן קיבל אותו והוא נשאר שם. אז הוא אמר "קדיש" וקיבל את הכל. רצניק עיבד את האדמה של היהודי האמריקני. הייתה מלחמה שלמה בענין הזה. כשבא שלו נפטר ב-35, אז פנו רפוא ויהודה בן צור, כתבו מכתב ובקשו שייתנו לבו את הבית הזה. אז ועד המושבה מכר את הבית ב-200 לירות אבל היה ולא ידעו באם יבואו יורים איז אילו הייתה חכירה ל-99 שנה. והאדמה נשאה לשולמן במחיד הי'קדיש". הוא הוציא את האדמה מידיהם של הרוצניקים, ועד המושבה קנה ודוכובנה העביר לי את הזכות ל-99 שנה. ב-44, איפה שהיומם מועצת הפועלים היה מחנה של ה"סטלמאנט" האנגלים, ואז התפוץש שם מוקש בבית המלאכה. בא אליו דוכובנה ואמר לי - משאליה צרייך להעביר את האדמה. את הבית עם 4 דונמים. זה היה ברиск אחורי ההתפוצצות ה затה, וגם נעשתי חירש על אוזן אחת, ואז אמרתי נרשם את זה על שמה של אמא. וכך היה. הבית הזה עלה 200 לירות. שלמן לא שילם כלום עבור האדמה. שלמן התחנן עם הבית של קפטיצקי הפת הדעת מטה והוא התחנן עם השניה כשותה השניה הוא בא להתחנן עם השלישית, אז אמר לו מתיתיהו שזה מסוכן. מספרית סיוף שאחד התחנן עם אשה ומטה, התחנן עם אותה ומטה כשהלך להתחנן עם השלישית אמרו לו - גזלן למה אתה הורג את המשפחה? ענה זה - המשפחה הדו שבואה עליו.

ארציוון ותיקי היישוב בגליל כל הזכויות שמורות
אני זוכר את המלחמה בין תרדיילם ויתר היישוב. הם היו יותר מודרנאים. לבלה ואורי שרפמן בית-ין יבנאל טל. 05448-755-06
יבנאל לא היה שמה יבנאל שמה היה ימה. פעם, החבר שלנו נפטר והשair הרבה חובות, היה לי אוסף של בולים ומטבעות והחליט למכור. יואל אמר לשושי שיש יהודי אחד הגוں בתל אביב, יקה, שהוא לא ירצה אותנו. אז שושי נסעה עם הבולים והמטבעות אליו, שאל אותה - מאיפה את? היא אמרה לו - מיבנאל. אז הוא אמר לה - יש דבר משונה, יש לי אוסף גדול של מכתבים מזיכיר ימה אל דר' רופין. הוא היה מזכיר של המושבה. על הגלויות כתוב - מושבה ימה, ויש על זה חותמת יבנאל. מה העניין? שאל אותה היהודי הזה. היא לקחה את הגלויות והמטבעות לכאן, בינו ליחזקאל אז הוא סיפר את הסיפור הזה - הם חשבו שימה זה שם ערבי. הם לא ידעו שבתנ"ך מה זה בעברית, מערב. הם חשבו שזה לא לפה ונתנו את השם יבנאל. עד היום לא יודעים בדיק איפה נמצא נמצאת יבנאל. בגמר כתוב שימה היא יבנאל העתיקה, אבל עד היום לא מצאו כל ذכר לענין זהה.

היתה מלחמה גדולה ובסיום נצחו הרדייקלים.
"יבנאל" - בלי יוד.

- איך היוז היחסים בין הילדים?
- הם הרכבו לחדר ואנחנו הרכבו לבית הספר.
- לא היו יהסים. אני רק זכר ששמדו אל יצחקי עבר לבית הספר שלנו, היינו הולכים לבקר אותו. אני זכר שבעזמו המלחמה היו פה המגורשים מTEL אביב וכל משפחה החזיקה משפחה. אצלנו הייתה משפחת טרייביש. היה חדר אחד לאלה וחדר אחד לאלה. המגורשים גרו בטכחות מחצלאות אף שעשייה המרפא. אני זכר שאם שלי הייתה מספרת שאשתו של יצחק"ה קורקין הייתה מלאה צדיקים, היו נזקניים להם בסתר אוכל איש לא ידע. הם היו מאכילים את המגורשים. אז גם הארבה עבר כאן, ומתו מהם ואנחנו לא יודעים כי יש קברים בלי שמות. היו גם מבין התימנים שאספו את החגבים האלה בחכיות ופרצה חולירע מזה ומתו הרבה מאוד מি�וצאי תימן אלה. ועוד היו יש מצבאות בלי שמות ולא יודעים מי הם הקבורים שם. כל החלק הזה מגודר כי לא יודעים מי הם הקבורים. מצאו שם קבר אחד עם שם - אחד שהצ'רקסים הרגו אותו, ויטוב, ולמטה הייתה של ד"ר יופה ואחותו. עוד היו שלושה שומרים והיתר אין שמות של אנשים. לעומת זאת נסעו להביא אותם את מגורשי תל אביב ולא קבלו בעבור זה שום דבר.
- ארכין ותיקי היישוב בגליל
כל חזקיות שמורות
לבלהה ואורי רפואי
בית-ען יבנאל טל. 8-750488-06**
- מה אתה זכר על התימנים?
- אני זכר שהיה ביבנאל יפתח, שהיה אדם חכם ורב, היה שם אבא של אפגן, יוסף היה אדם גבורה ויפה תואר עם זקן יפה לבן.
- הביאו אותו להיות פה פועלים והוא רוכם עבדו בביטניה. במשך שנים הם קבלו אדמה אבל לא יכולו לעבד אותה, גם הברון השאיר להם 400 דונם והוא לא קיבל את זה.
- בבית הספר היינו בכיתה אחת וישבנו על ספסל אחר עם בן דוד והיינו חברים מצוינים עד שתוא נפטר.
- מה הסיפור הזה עם ה"מוספים"? אני זכר בתור ליד שהיה צועקים לצפורה "מוספים, מוספים" צפורה התחרבה עם יקה אחד וחשבו שהוא קומוניסט אבל לא נכון. בשנת 21, במאורעות, הביאו אותו לגליל לשמידה ביבנאל. "מוספים" זו הייתה מפלגה. אני לא זכר בדיוק מה פרוש ראשית התבאות. אני רק זכר שהיה שומר אחד מהיבנאלים. פעם שמר אחד עם קרביו, קרביו שאל אותו למה לקחו אותו לשמידה? אני לא שומע. אתה שומע שמה את התימני עם כלב נובח? המופשי מקשיב ואומר - כן.
- אז קרביו אומר - אני לא שומע.

אני זוכר בתור יلد, במלחמת העולמית הראשונה, האנגלים בקשו מכולם את הנשקי. אני זוכר שאז ירדו ערבים עם חמוריהם עמוסים רוביים וג'יפטים, הערבים החזירו את הנשקי לממשלה הבריטית. נראה היה שהיבנאלים גם הם החזירו את הנשקי אבל היו איזה שלושה או ארבעה בינויהם נסימ מיאזל ולא יותר סוזונוב שהחבירו את הנשקי ולא החזירו אותו. במאורעות 29, אז הוציאו את הנשקי מהטלקים והתברר שככל רובה היה לו חטרון אחר. ב-21, כשהיה הגדור העברי הביאו לבנאל המון המון כדורים ועשויו אצל יצחק אל ברנשטיין בחצר, סליק. ב-29 כשהיה חסר בשק נזכרו בסליק זהה, הרכזו ופתחו את הסליק אז הוא היה כולם במים, הביאו את ה כדורים האלה ועמדנו לביקות אותם והיו אלו אף כדורים. ניסו אותם ביריה ואף אחד לא ירה. ה כדורים לא היו טובים. אז לקחו את יעקב סוזונוב, הוא היה בחיטין, הוא היה יחד עם הדתיים, היה לו מPAIR שהיה מוציא את הפיקה ושם פיקה חדשה. עשה כמה אלפיים פאה ופתאום התחלו ה כדורים לירוט. הוא נפצע והפסיק עם זה. אז התחלו לקבל כאן את הנשקי מהאגנה. ובשנת 32 זלמן שלח אותו וחגית בקורס הראשון בארץ לסמליים, הינו בכפר גלעדי, לא הימי כי כל כך מוצלח. הימי עם בורדשטיין, הוא היה אחר כי תחת-אלוף ואני נשאראטי טגוראי עד היום.ABA צע למה שאינו הלכתי. אז היתה מלחמת אוסטריה ומיל הביא שתלים או שלוש מכונות ירייה ואחת מהן קיבלנו לבנאל. כל אחד נטה עשר לירות יעקב מיאזל עליו השלום היה קונה את הנשקי אצל הערבים. כל אחד היה קונה רובה. ואת הרוביים האלה, עשינו שרוללים כאלה מברזל מגולבן וכל אחד היה מחזיק רובה בתוך שרולל זה. אני זכר שלשינוק היה רובה טורקי ענק הנצחה הייתה נסגרת אחרי היריה ולא לפני היריה, "סמליה" קראו לזה. כמעט לכל אחד לבנאל היה רובה. אחר כן קיבלנו מהשל את "הצרפתי" שקשה היה לירוט בהם. לבנאל היה השק שהאקרים קנו בכסף. 10 לירות היה אז. ב-29 נסע דוב לונץ עם אבא למפעל רוטנברג, זה היה בשבת, אני זכר שדוב לונץ אמר - מצוה בזאת דוחה שבת. הם נסעו והביאו פתילים ואבק שרפה ואבא עשה תותחים, צינור של 4 צול, הכניס אבק שריפה עם פתיל עט ממליים, והוא לכו 4 תותחים כאלה. הוא רצה להיות בטוח שזה בסדר אז הוא ניסה בциינור 4/3 צול וזה עבדמצון. וקשרו אותם לבול עץ ושמו בפינוק של המושבה והערבים נודע להם שביבנאל יש תותחים כאלה אז לא עשו כלום. זה לא היה כמו הדודיק, זה היה צינור של 4 צול, סתום עם פלק מצד אחר, חוט של אבק שריפה, בפנים טגרו אותו בברזלים ובול עץ וזה היה התותח. זה לא ירה בכלל. היוזה أيام גדול. אחר כי זלמן זיהודה רצוי לעזוב את לבנאל אז הם בקשו שאני אהיה המחטנאי והם יכנiso אוטי למיחסן האחד שמה היו כל ה כדורים המוקולקלים האלה, היה לנו שם אבק שריפה והכל, זה היה בבית של עמנואל קרמר שם פעם היו מדרגות למרטף, את המדרגות האלה טגרו מצד אחד והילנו מוציאים שם אבן מהקירות ונכנסים פנימה לחדר של מטר על שניים וככה הרא מטר לי את המחסן נשקי.

כל הבודדים האלה ובכך השရיפה והוֹא משביר לי על המילס. אני הייתי, זלמן, יהודה ומילנץ היו, (אני את מילנץ לא זוכר, אבל הוא אומר שהוא היה). ואיך שהוא משביר לי על המילס משחרר המנוּפָה ואנחנו בפניהם ולא אפשר להסתלק, מאז הפכתי לבן לגמרי. ספרנו עד שלוש וחכינו, מזלנו, הcppית לא הייתה בפנים ומהילס לא פעל. אחר כך אבא עשה מחסנים מציבורות גדולים לאכון את כל הנשך. חוץ מהענק הפרטី קיבלנו את התקנת המחשבות בזמן הנוטרים. בלילה חפרנו את המחסנים בחצרות. היו מחסנים אצל דוכובנה ואצל עמנואל קרמר ובעיות גן אבוי זוכר שהיה מחסן אצל איליזובי. אני הייתי מא'ז מ-36 עד 40. הילינו 4 מפקדים לא אחד. הילינו לשנים בתורניות, והילינו מעיריות אחד את שניי כדי לערוֹך בדיקות שמירה בעמדות. אני זוכר, שפעם אחת כשביתתי בדיקות שמירה, רציתי ל凱ר את הדרך בין התימנים לגורן. זה היה ליל ירח, נכנסתי למוך שדה והנה עומדים לפני אנשים, נשרתתי המום. לאט לאט התאוששתי וגיליתי לתחםתי שלפני גלים שם ציפורים (דחלילים). אחר כך נגמרה המאורעות מזוני (?) נפל וכל אלה, אמרתי אז לצעירים - אני את שלי עשית, עשיו תלוֹנו אתם. אז באו עמוֹס ואמברמליה ואחיך ישראל.

כשפרצה מלחמת השחרור באו ולקחו את כל הנשק. כל הרובים הקנדים והפולנים שכנלו בכספנו, באו ולקחו. ביבנאל לקחו - 80 רובים. את השפה האוזן איבדנו ונשארו לנו את ה"בזה". כשפרצה מלחמת השחרור היה אליהו גוטרמן המא"ז, אני לא רציתי להתעסק עם זה, בנוסף לכך הייתי צמחוני. בא אליו אליהו גוטרמן ו אמר לי - אתה צריך לחזור כי כולם הילכו. ואז הוא הוציאו אותו חזרה עד שהוא בעצמו הלך לצבא ובא במקומו יעקב איליזוביץ. לזכותו של יעקב איליזוביין ניתן לומר שהוא סחב נשק מכל הצדדים, והוא לנו מיחס נשק הכgi גדול. המהנסאים היו שמואל דוכובנה ושלמה ליה קרמר. גם אברמל'יה הנלא נשק, אבל הוא הביא נשק מטריפולי, והוא הוביל ארמויות ותיקי היישוב בגליל**כל הזכויות שמורות**.

- מה אתה יכול לספר על השלושה, משה זלמן, על גולד ועל יהודה? בית-ען יבנאל טל. 8750488-76

- יעקב אילוביץ היה המא"ז ואני הילתי מחותנאי הנשך. עד שנפל דני מוצ'ניק והיא האשלה את יעקב, משום שדבי היה בחור צעיר ויעקב שלח אותו ומשום כך הוא אחראי למותו. הוא ראה שיורדים לאיזיו אץ הוא ברוח ואבי הילתי המא"ז עד שנכנס מתיתיהו. הוא היה המתוויד ביר השקנים לצעירים. כשהקמה מדינת ישראל אצ הכניסו אותו לעסק הזה ובכוishi יצאתי משם.

- אספת הרבה נשך. החזרכנו למדינת ישראל דרך הרבה הרבה נשך. ואני קיבלתי אקדח מהשלל. היו לי במחסן 150 רובלים חוות ממקלעים וממרגמות ובזה ואני גרתתי כבר את הצבע, עבדתי בחיננס, לא קיבלתי כסף עבור העבודה שלי ועבדתי כמעט שבועיים בחודש. אבל ביקש מני החבר שלי בן ציון ריבליך מקיבוץ גשר, שהיה אז המפקד שלי, והוא ביקש ממני שאני אחווטם לו עד שבא מפקד חדש לצמח והוא אמר לי להחזיר את הבזה. אמרתי - מה פתואם שאני אחזיר את הבזה? הלא קניתנו אותה מכפינו. אמר - אם לא תחזיר, אני אסור אותך. אמרתי לבן-ציון -

היתה לי עוד מעשיה אחת. יענקל"יה שהטבייע את הערבי בירדן, יענקל"יה מיזל, הוא קיבל את האקדח שלו ממנה. זו הייתה הוצאה להורג של מרגל ערבי מטבירה. קודם כל הרג אותו אחר כך קשר לו אבן והטבייע אותו. האקדח היה קולט אמריקני חדש. לאחר כך שכבשו את טבריה, יענקל"יה איבד את האקדח בתוך כל השמחה. אחרי שהשתחררו מטבירה תלך ומצא אותו באותו מקום ליענקל"יה היה סליק ובסליק היו רובה והקדח. יענקל"יה נהרג וכנראה שמצאו קונה לנשך. אז חדרו שזילברמן היה בלש ומספר למשטרה. זילברמן היה בנו של אחד מעולי מצרים שהתחתר עט הבת של עלייש (?) הם הלו לטעמי למכור, כנראה, את הנשך, והמשטרה באה לשם ואסורה אותם. היה משפט והשופט בר-זאב דחה את המשפט ו אמר להט שם צרייכים לקחת עורך דין. אני בסעתי לבן-דוד בטבריה עם בן-ציוון ריבלין. מצאו אותו במסיבה שערכו לכבודו במרחצאות של טבריה. הוא בדיק עיר לתל-אביב וזה אמר לנו שנכתב מכתב ובו המשפט הוא כבר יתקשר לשופט.isman ואמנס כך היה. אנחנו התכוונו לקבל את האקדח הזה חזרה אלא שאף פעם לא קיבלנו אותו בחזרה ביום המשפט התקשר בן-דוד באלהות אל השופט והשופט קנס אותו ב-25 לירות. אנחנו הלאו ארכין ותיקי היישוב בגליל מקום, עמוס ואני, אבל האקדח לא חזר אלינו. **כל חזבויות שמרות לבלהה ואורי שופטן ביתן יבנאל טל. 56-750488**

עתיקות, זו מחלת משפחתי. עוד הדוד שלי התחל עם זה. הדוד נחום. לסבא הייתה חנות והערבים הביאו לו כל מיני מטבחות ואני התעכנית בהן. אחר כך רותי התחלתה ללמידה אז היא הייתה סוחבת אותי לטיפולים שלה. ערבנו על כל העתיקות של בקעה יבנאל. אחר כך בא אלינו מורה, שמעון שרוני, שהיה בעצם ארציולוג. ערבנו על כל העתיקות של הבקעה ועשינו רישומים. בחזרות ובתל נעם מצאתי את החיפושית המצרית, מהתקופה שהשר המצרי ישב בנועם, הוא אז הודיע למצרים שהאנשי מרדו בו. אהרון או מר שעבדיה היל נועם שמה יש מפה עתיקה שהירדן מקיף את העיר. אחר כך התעסקתי עם העתיקות עד שבוקר אחד, אבי חשב שזה היה בחמש בבוקר, בא אליו יונתן אברמסון ואמר לי שהורסים את התל. מיד רצתי לתל ופגשתי שם את אריאל הוּמן כובש את העפר הזה לבית אריזה (יונתן הקטן, של ברכה). הואלקח חומר לעשوت את התשתית לבית האריזה. אז אמרתי לו - תפסיק מיד את העבודה. אז הוא עונה לי - זה לא אני עושים את זה, עושה את זה בית אלף. חזרתי חזרה וצלצلت לדיר בירם, אז הוא היה ממונה על העתיקות ו אמרתי לו שהורסים את התל. אז הוא אמר - אני שולח לך מיד את האיש הממונה על הצפון. בימתיים, אני מטבל ואני רואה שם מוביילים עפר מהTEL השבוי, מהTEL של צימרמן מה שקראו. רצתי מיד לשם ואני אומר להם להפסיק את העבודה, חזר חזרה ו אומר לי ניטן אילוביץ, אז הוא היה ב'תורת וארצאי', הוא אומר לי אסור לי להתעורר. אני אתבע למשפט שהוא שבספה לא מסומן שם תל. אז אני אומר לו - אני כבר הודיעתי לירושלים, הם באים מיד. אז הוא אומר לי - טוב שיבואו, במפה לא רשום שיש פה תל. אז אני אומר לו - אם יש במפה או אין, זה לא משנה, אם יש עתיקות אסור לך לגעת בה.

כשבראו המ موجودים גדרון פרוטר ומיכה פולטניק (?) מקיבוץ מסילות, העשו כל כך זמור בкус על ההרס בתל זהה לא שמו לב לחל השבי שגס אותו הרסו כמעט לגמרי. הם הפסיקו מיד את כל העבודות. כפרס על פועלה זו קיבلت תעודת "נאמן העתיקות". אחר כך בא פרופ' ליבוביץ, אז הוא היה דוקטור, עם ארכיאולוגית צרפתיה. בקשו ממנו לבוא ולבדוק את העתיקות ביבנאל. בבסום, איפה שהקנדר הזה, יש עתיקות זומאיים. בבלתיו, איפה שהחירבה, הייתה עיר ענקית מצאנו שט, חומה ושער ותעלת חת-קרקעית שדרכה באו המים עד לאמצע התל. התל של יבנאל - נחשב ליבנאל העתיקה אבל לא מצאנו ממצאים מדוייקים המעידים על כך.

ఈ התיינו ילדים, אהבתם לטיפיל בסביבה והייתי מגיע עד מעלה האילנות, מה שנקרהvr כר היום, הייתי יורד מההר ובמקום אחד מצאתי אבניים כאלו חולדות, לקחתי את האבנים למורה בר-סמכתה (המורים של אז לא היו כמו המורים של היום, באנו אליהם הביתה לשאול ולהתיעץ), שכאתם למורה בר-סמכתה, הוא לקח זכוכית מגדלת ו אמר לי - הבט, זה ברזל. סיפרתי את זה לגיאולוג שבא עם פרופ' ליבוביץ ולקחתי אותו לשם, הוא בדק ו אמר לי - משלהי, ביבנאל יש ברזל נקי ולא עפרות ברזל כמו בלביא. זה מעל השמשין בתוך הבקעה. רואים את זה עד היום.

בבית-גן, בדרך ל"אלטושה" ראתה פעם קו אדום צזה למטה, ואני חשב שגם שם יש בית ח:rightoshת לבצל כמו כאן. בתל נועט מצאו שבע שכבות של ישראל. בשכבות העליונות מצאו רומי ופרטי. מצאנו גם מקוה בשלמה. כשהיינו את זה, אני לא ידעתי בדיקות שזו מקוה, מה אני מבין במקווה. פרופ' ליבוביץ שהוא עצמו רב, אמר לי להביא את הרבה של יבנאל. הבאתי את הרבה וזה גיגם מכיו תרגולת המבינה בסידור. היא הייתה בנויה יפה מאוד אבל יהו בה שלוש מדרגות ולא מדרגות שהובילו עד למטה. למעשה היא הייתה צrica להימצא ליד בית הכנסת אבל אנחנו לא מצאנו בית הכנסת. מצאנו שם בית בר יפה מאוד עם משקלות שלו מהתקופה הישראלית. למטה מצאנו הרבה מזותם - גליליות, דגימות וחיפויות. הוא חפר בשדה ומצא בנין בגובה מטר בנין שלם מתkopפת הברונזה הקדומה וכן נמצא שם פסל עם ראש של שור. אחר כך מצאנו כמעט בכל חפירהמצא נסף. חוט של מחרשה מברונזה, האפר של בית הח:rightoshת לבצל, נר גדול וכו' תכשיטים של אשה מהתקופה הכלכלנית - מצאנו 80 חרוזים מצדפים כמעט זהים, מצאו פסל קטן של אריה רובי מאבן לבנה, מצאו חותמות משלשת עם .. איל שעליון רוכב אדם. מצאו חותמת וממצאו עשתורת קטנה מזהב מלא, והשנה מצאו מחרס. הוא גמר את העבודה, והגיעו לקרקע. והוא מתכוון להוציא ספר על החפירות האלה שנעשו עד עכשו. לנו היה רישום של האבנים בכל מקום ומקום. על יד נתן בכור הייתה אבן מבית הכנסת, סמ הינו תمر, לולב, שופר. ליד משה גדורוב הייתה אבן עם אשכולות ענכיות. השוקת הזאת קבר רומי שמצא בשرون. יום אחד אני חזדר לשטח מרוחות הבזק שאלתני בבית ואני רואה שהאבן הזאת נמצאת בתוך האוטו של מנץ' ? הוא נסע לחיפה להביא בלונים של חמוץ, אז אני אומר לו - מה פתאום האבן כאן ? אז הוא אומר משפט גדורוב ל לוקח את האבן הזאת לעשוות מצבה לאבא. אז אני אומר לו - באיזו רשות ?

אני מיד צלצלי לירושלים וניגשתי לאיציק וביקשתי את האבן בחזרה אד הוא אמר שעת האבן הביא לאחד ממטולה שעosa מצבות בכביש אתא, במפרץ. וההוא אמר לו - אני באבן הזה לא נוגע זו אבן קדושה. אז אני אומר לו - תחזיר את האבן בחזרה ליבנאל ואני אכנים אותה לבית הראשונים ואכתוב מתנה משפחתי יגורוב. אז הוא בא אליו בוכה ואומר יענקל"ה העביר את האבן למקום אחר וכבר כתבו את המצבה. אז מת הילד הרזמני זהה, לילו, הלכנו להלויה והנה אני רואה שעשו מצבה על הקבר של משה יגורוב ומחקו את כל הציורים היפים שהיו על האבן. חזרתי אליו ואמרתי לו - נבלה שכזה, חזרו לך אבניהם הילית מוכרא לחת את האבן העתיקה הזאת? אבל זה כבר היה סיפור אבוד, כמו לדבר אל הקיר.

היה שם הבית של מקיר הזקן, קנה אותו עמנואל קרמר. כל בית שאתה בונה אתה צרייך רשיון. בא אליו פנחס הממונה עליו ואומר, אמנס הוא קיבל רשות, אבל תיגש ותראה מה הוא עוזה שט? ובעומק של שלושה מטר מצאו שחרסים מהתקופה הישראלית, מהשופטים, אבל זה כבר היה אבוד. אני זוכר שהיו מטבחות והיתה מזויאה בתל הדה מעל המקלט.

- כשאנחנו היינו ילדים, מצאו מאות אבני מזויאה. מעל מרمر על יד המקלט. כשהבנו את הbatisים בבית גן, החרבה לבני המקום, בינו אנל והמומנה עליו ואמרנו - את הבית הראשון לא לבנות. עשו גר שם כהן, אבל עמוס חשב שהוא "שגץ" ומותר לו הכל וכן בנה אותו. וזה היה כבר אבוד. וכשננו את המקלט הגיעו בחפירה עד לתקופת השופטים. עמוס לקח לו חלק ורפי לקח לו חלק. בבית גן הייתה עיר. מה שמה אנחנו לא יודעים. יום אחד בא אליו עמוס ואומר - הבט משלהי, מצאת מזויאה בחלק של כהן,יפה מאוד בשלושה צבעים. אני הודיע לך לממונה עליו, בינו לשמה וממצאו מטבחות מהמאה הרביעית אחרי הספירה. היה שם בית הכנסת. בא צבי אילון לעשות מחקר על כתמי הכנסת בסביבה, וזה אמר לו שלוש בית הכנסת בסביבה.

והוא אומר לי - מאיפה אתה יודע שיש בית הכנסת? - בבית גן מצד צפון, בשביל, בחלוקת של כהן הלכנו לשמה, אז הוא אומר לי - מאיפה אתה יודע שהה בית הכנסת? אני סיפרתי לו על האבן של יגורוב, הוא אמנס קלקל את האבן הזאת אבל היא מופיעה אצלם ברישומים. הרישום הזה היה אמנס בידי שמעוני, אבל כשהוא עזב החל הכל לאיבוד. כשעוזב, הוא שלח לי אחד כך מכתב ובו ביקש מבני סliquה - סטלוב, הפיני שעשה מחקר על כל בקעת יבנאל, הוא ציר את האבן הזאת. בספר מופיעה האבן הזאת ככה שיש סימוכין לעניין. בשرونה היו אותן האבניים בדיקוק. גם בቤתו החדש של איציק יגורוב, הוא חפר מרתף ואנחנו מצאו כותרות וכל מינן אבניים בתוך האדמה.

כל בית גן עומדת על עתיקות, מעמנואל עד מעלה זה הכל עתיקות. בין מרمر לבין נחום גריינברג, לא בניו כלום, זה הכל עתיקות. על יד השער של בכור היתה הכנסת, הם הלכו ועשו שם כביש וכיסו את הכנסתה הזאת. במורדות של לוביה יש עיר גדולה מאד. העיר הכבונית הייתה מעלה על התל והעיר הרומאית הייתה למטה.
כל חזויות שמורות
לבלה ואורו שרפמן
בית-ע' יבנאל טל 75048-06

יום שבת אחדת, אני הולך לבית הקברות, היה "יוט שנט" למילטה, והנה אני רואת שחורשים את החפירות של ימתה. ומיל חורש? יונתן קסטיצקי. אני מודיע על מזונה עלי וומזונה עלי אומר - להכilia אותו למשפט.

היה שם בית כנסת ענק, עומדת שם אבני ענקיות ואבן אחת עם אותם הפינתיים שמאנו אצל התימנים. את האבן שנמצאה אצל התימנים נכרה שכורcis העלים, והוא הבין שהבן הדעת חשובה ושמר אותה. הוא לא צרך אלף שהוא שם אותו, כך אמר לנו. בזמן שהוחסם של הצלבניט בארץ הם ניכסו בסמל שלהם - עיגול ובאמצעו צלב - והרב מאוד אבןיט. בכל אופן תבעו את יונתן למשפט. הוא בא עם הגיס שלו עוזר הדין שנושא ליטס ובטאפו של דבר הרוחה במשפט מכיוון שלא הביא אותו צילום. יונתן קיבל צו שלא לחושש יותר מ-10 ס"מ עומק, בעודו הוא מעצימים רבייט מהתקופה הרומאית - עד ענקיות אותו. פעמים רבות עבדנו על השטח הזה. מנהל העתיקות היה בני וערכתי אותו את התל לאורך ולרוחב. מצאנו חרס אחד בלבד והוא אמר שהחרס הוא מלקופת הברונזה המאוחרת. אם מדברים על יבנאל, הרי שייבנאל הייתה בתקופה מוקדמת יותר.

(המשך) - אבל שמעתי שיש 14 נקודות חילתה שעדריין צרייך לחפור בהן, אבל למי יש כל כך הרבה כסף.

פעט נדקנו לעזרתו של אריאל הוכמן וכשבאת אלינו הוא אומר - חפרנו את החיצירות לנו והם מבית גן ליבנאל והמקדר נפל למטה למעלה. לדרכנו ומצאנו כדים. שאלתי אותו - איך החריט? הוא ענה לי - אצל פל.

מיד הודיעתי למזונה עלי. אנחנו לפה והוא לא היה בבית. אני שואל את הדסה - איך הבדיט? אז היא אומרת לי שהיא לא יודעת כלום. פנוט הילך במילודה לפלט וביקש את הבדיט בלשונו תקליפה ופלט כמורן החזיר אותו. התברר שהחריט אלה היו מקופה הברונזה התקיכונה - כ- 4,000 שנה לפני הספירה. אין בארץ ישוב בגילו של היישוב הזה בקביעת יבנאל. עשו מזאו שרידים מקופה זו בגילו. מקופה הברונזה התקיכונה היו ממש כמו חבדואיט, היו נודדים ממקומות למקום ושהיה להם נט, היו מבלאים אותו לקובורה במקומות שאל היה לחובב בו. בכית גן הסלע הוא פאנז טיד וקל לחיפוי. אנחנו לירושלים ומיד בקשו פזוף, לדי שיחפור ובעומק של 4 מטר מלאנו אבן גדולה שטגרה את פחה הקבר (על היזומזומיה של ברושקובסקי). פתחנו את הקבר ונΚינו אותו, מיד בכנילה היה "ג'יטה" כזאת بعد שמאל והיתם "ג'יטה" בצד ימין שם מצאנו קעה עצמה, לא מצאנו כדים. אבל ב"ג'יטה" שמעיר ימין היה פתח קטן שהוביל למערה נוספת. המערה אשניה לא היה שיטח שיטח להרשות הראשונה ואת המערה הזאת חפרו רות ופנחס. היא היתה ארכומית ומצאנו בה גופה אחד בלבד אבל מצאנו סידרה שלמה של 15 כדים יתפנחים כסנים ויזותר גרגולים, טלמיים. הקרים האלה נעמאים ברוקפלר, את המערה הזאת שטגרנו לאחר בדיקה שהעידה שטגרה היא מקופה הברונזה התקיכונה, מעל הסלע הדהה היה כאיו בית בר או בית לדרייכת שמן,

הכרדים היו ריקים לא מצאו בהם כלום, אבל הם באמת היו יפהפיים, מושלמים וafilו עם ידיות. החבר שכל השטח הזה כולם קברים. ביבנהל מצאו הרבה הרבה כדים, כל מיני כדים, לתבואה וכן, בכל מיני גודלים. מסתבר שיש עבודת רבת בבקעת יבנהל.

רוצי שרטטה את כל מה שמצאו, כדים מקרטים ומילון, מצוירים, אלה אינם בספר שלה. הממצאים האלה נמצאים במווזיאון ישראל וברוקפלר. הוא (?) מוציא עכשווי ותיקי ספר *השגב האנגלית*.

**כל חזויות שמורות
לבלהה ואורי שרפמן**

בית-ן יבנהל טל. 8850488-66

- מה אתה אומר על הספר של קסטיצקי?

אני זכר את קסטיצקי. הוא היה מתפלל ייחידי, התפלל בנוסח אשכנז. אני זכר שטבא שלי אמר שהיות והוא בא בין בולגרים אז הוא מתפלל בנוסח ספרד. הסבא שלי היה אדם נוח. קסטיצקי היה ליטאי. הסבא היה יושב בצד אחד של ארון הקודש והוא היה יושב בצד השני של ארון הקודש וזה מה שמספר לי מתייחסו - הוא בא לבנאל כשהיה בן שנתיים, סבא ג'ר ייחידי בשםינו. אבא שלולקח אותו וטלבויס-תמרי, הלו למשח את הסנא בשמשין, בפורים. למרות העוני וחמי הקבצנות. קסטיצקי זקן היה בן אדם קשה. כשאני זכר אותו כבר היה אדם זקן. ב-36 שכתב את הספר הוא היה אדם זקן. אומרים שגם לו וגם ליעקב מוניץ היה זכרו עד לרגע האחרון. זכרו הכל כאילו שזה היה מוקלט עצם בראש. לפני שהדפיסו את הספר של קסטיצקי, הiliary אצל יונתן והוא אמר לי - יש בספר הרבה נבזיות, מה דעתך?

אמרתי לו - אני לא זכר את התקופה הזאת, וכל אחד יכול לכתוב מה שהוא רוצה. ואבי לא יכול לשפוט מה הייתה אז. בתחילת רגצטי והיה לי לב קשה על הדברים שנכתבו על הסבא שלי, אבל ברגעתי ואני חשב שזה ספר חובה ללימוד. מצוירים בספר שני אירועים שיריגשו אותו מאד. כאשר גרשו אותו מבנאל, בא אליו סבא שלי ו אמר לו - מה הייתה בימינו היה, אנחנו לא רוצים לגורש אותך אבל אתה חייב להוציא את הנבזיות. על סחין הוא כתב שהיתה ג'וליך - מה זאת אומרת ג'וליך, הוא חשב שבעל מסעדה זה בעל בית מרץ. הוא כותב בספר שכasher סבא ביקש שלא יגרש אותו, אמנם לא גרשו אבל לא נתנו לו תבואה לזרעה, וזה הוא כותב ששהינו, זה שהוא מכנה אותו "ג'וליך" הביא לו תבואה, זרעם לזרעה. מוטיף קסטיצקי וכותב - שאלתי ובמה אני אחזר לך? ענה סחין - בגורן. הוא בעצם השמיז אל כל אנשי החורן חוץ ממיזל וגוטמן. זה הזמן משמע עשה לו טובת. אני בעצם השמיז אל כל אנשי החורן חוץ ממיזל וגוטמן. זה כאילו כיפרacial על דבריו ההשוצה. אני חשב שזה ספר לימוד, ואולי צריך להוציא קטעים בודדים. הוא מספר שכאשר הוא הולך לירושלים, אמרו לו - אתה אדם בעל תורה תשב ותתקבל "חלוקת", אז הוא עונה - מה אני באתי לארץ-ישראל כדי לקבל "חלוקת"? גם פרץ בידיך אותו דבר, כל אנשי יבנהל ובית גן באו מה"חצרות".

- אנשי בית גן היו יותר ציונים, אנשי בית גן היו פועלי ציון - שמאל. הם באו על רקע

הימתה המעשיה עם בנו-ג'יליל, אשתו שולמית שלחה אותו להביא מלה ממסבא ובדרך פגש את יזרעאלי ועוד חברות, ושאל אותם - לאן אתם הולכים? אמרו לו - יש כינוס בחצר כנרת של סוציאליסטים בעבר שלושה ימים הוא חזר - שאלה אותו - איפה המלה?

- באותו הימים היו זיכוחים טורניים בין החבר'יה האלה. פועלי ציון ופועלי ציון שמאל. הם באו לארץ אחרי המהפכה הריאשונה על רקע קומוניסטי. ב- 1904-1905. אז הם באו על רקע סוציאליסטי ולא כל כך בעקבות הפרעות. סוציאליסטים יהודים.

- ככה שולמית שלחה אותו להביא מלה והוא חזר בעבר שלושה ימים.

ארכין ותיק היישוב בגליל כל חזויות שפנות לבלה ואורי שרפמן בית-ען יבנהו טל. 048-75047-60

- בספר הוא מציין אל כל פקידי הברון ולא רק את האקרים.

- אני ראיתי את הספר על ראש פינה, אמנם זה נכתב בתור רומנים אבל יש שם יותר נבזיות מאשר בספר של קסטיצקי.

- אנחנו לא מדברים רק על הפקידים של פיק"א, אנחנו מדברים על פקידים מיוחדים. כמו אוסובייצקי.

- למשל, לסבא ליפשיץ עשו טובת נתנו לו את חובאים, אבל הוא היה צריך להיות במקום אחר, אז בטוף הוא אמר לו - לך תהיה במשמר הירדן.

אבל אני רוצה לספר לך על הגבינה - הביאו מומחה צרפתית לעשות גבינה להנה לייבנהל. הביאו כי היה חלב ולא היה מה לעשות אותו. עשו את הגבינה ואכטנו אותה במרתף של גב' יופה. אני זכר שהגושים היו כל כך קשים, בגודל של חצי מטר, עגולים, וכמו שסיפר חנקין אי אפשר היה להכין בהם אפילו מסמר. לא היה מה לעשות בהם. אנחנו היינו קטנים ועשינו בהם חוררים במקצת ועשנו מהם עגלות למשחק. (חימיק"ה סיפר את הסיפור הזה על הגבינה של שאול, אבל הוא בלבל את הסיפורים, כי את הגבינה של שאול אוכלים היום בכל הארץ).

שאול נשלח להולנד והיה שם ארבע או חמיש שנים. חזר הנה הוא גר אצל רחל שיינוק. הקימו שט מחלה הוא עבד קודם עם הלפרין ואחר כך עם יוסף בגדי. כל הזמן היו מגדירים את הגבינה כדי שלא תעלה עובש. ציפו אותה בחומר מיוחד. זו הייתה הגבינה הראשונה בארץ.

- מה אתה יכול לומר על השלושה, על משה-זלמן, על יהודה ועל משה-זלמן היה בן אח של דוב לונץ. אבא שלו בגיל 22 קיבל שופט ונכנס לשוויצריה. הוא היה ליד ליטא. כשהגיעו ארצה היה כבר בחור בן 20. דוב לונץ השכן שלי, הם באו ארצה כשהבא הקבוצה של אבא שלו. זו לא אותה משפחה של הלונצאים מירושלים.

בשוויצריה, שמו היה שזור. הוא טיפול בו ואהבת אותו מאוד ולכען קרא לעצמו בן שני - זלמן בן שני. בתקופה טגמරתי את בית הספר, היינו בית"רים. הלכנו אז ברחובות לבושים בחולצות חולמות ושרנו "שתיג גרות לירדן". הוא רצה להצליח אוטמי מהתהלווכות האלה מכיוון שהיה שכן שלנו והתחילה להכניס אורתיה לספריה. הוא היה אדט מלא וגדוש ידע, היה מפרטם סיפוריים בעתו הבוסתנאי ואת הסיפורים האלה, מעשיות חסידים, אספו בספר מדור לדור. הוא היה לאחד ממנהיגי יבנהל כי היה אדט מלא וגדוש וайлוי היה חי היה בודאי אחד ממנהיגי העבודה. באותו תקופה בא ד'ボוטינסקי ארצה ואז נכנסתה תבועת הבית"ר ליבנהל. בין הבית"רים היו חיים ברקאי, נסים מייזל, אליהו סודונוב ויצחק שיינוק. היינו הולכים ברחובות ושרים כמו שאמרתי "שתיג גרות לירדן". חלק גדול של הבוער היה אז בית"רי. הוא הכניס אוטמי לעובדה ואיך לימד אוטמי ספרנות? את החיטה שאספו כדרמי קריאה היו אופפים בשקלים, אכלי הליתני לשבת למעלה על השקם ולומד את המלאכה. אנחנו היו יהודים ודיננה וטובה ברקאי.

זלמן היה יהודים כמו דון קישוט ונסנו פנסו. יהודת היה כמו נושא הכלים שלו. היינו אז יחד גם בוגר הפוולים של יבנהל ואני זוכר שהביאו אז את גולד מרכץ הפעולה, הוא היה זמן קצר בלבד. זלמן היה האיש שטידר בכל שבת ערבי שבתוות ועתיקות היתולי, הוא היה איש מלא-מלא ויהודה היה כאילו נושא כליו. אני לא יכול להגיד לך בדיקות כמה זמן היה כאן אבל כשאני היתי בן 21 הוא היה בן 29. את יום ההולדת ה-50 חגגו לו בבית שלו. יבנהל חיילת הרבה לזכותו. הוא ארגן סדרים והציגות ובכלל היה שחקן מצוין, אם היה משהו ביבנהל זה לדרכו. בצוותו היה חולמני אבל בהחלט לא היה כזה. כשהוא נפל היה ביבנהל אבל כבר מאד. אפשר להגיד חבל שנפל. הם הלווה למיטבה ואני נשארתי לישון. המיטבה הייתה אצל לבקוב. אני זוכר שאברמל'יה בא ואמר - מההלייה, שמענו רוח שדורות שלמטה והוא לקח את הרובה לצאת ויצא יחד עם דור יצחקי ואחר כך פתאום שמעתי יריות והודיעו לי שמזוני נפל. הביאו אותו למרכב המשובה. הוא עוד השפיך לצעוק - אמא, אמא, אמא! ונפטר. אז הלכתי לחפש את היתר.

יהודת היה איש עבודה, עבדתי אותו הרבה שנים, הרכבנו את כל הקוים ביבנהל. הוא היה עגלון ואני היתי רתך. אז היו החברים נאים אלינו הבית, ביניהם היו אברמל'יה ודילטה אז כלת שהיו מיד הרבה חברים בבית. היינו נאים הבית לאכול את השילורים של העוגות שאמא הייתה ארכין ותיק היישוב גנלייל **כל הוצאות שמורות** **לבלהה ואורי שרפכען** **ביתין יבנאל טל. ٨٤٥-٧٣٥**

בין הרופאים שהיו ביבנהל היה דר' קיטילין שהיה בין האנשים הנפלאים שהיו ביבנהל. אני חשב שיש לו בת באיזה מקום. אחר כך היה דר' פלדנברג גם הוא היה רופא יוצא מהכלל. היה דר' פיגגה היה נושא על אופניים, חמורים או רוכבים על טוסים כדי לטפל בחולמים. הלוואי שרופא של היום היה מגיע לקרטולאים של רופא דאס. היו כאילו בני משפחה אחת גדולה.

על שמחת תורה יכול רק רשל לספר, אני לא הiliary משותף באירועים כאלה, לא הiliary שותה לא הiliary רודך ולא הiliary יורך.

- איך היו הקשרים בין לבנאל לבית-גן?
אני זוכר שמספרו של מלחמות אבל אני לא הiliary איש מלחמות. לא בלחמות עם אף אחד.

במלחמת העולם השנייה, אני זוכר שאכרמליה הלך לחיל הים ל'יניביל' וכתוצאה אלמוות רצה שהוא ממשיך אבל הוא רצה לחזור הביתה.
האמת היא שאכרמליה עם כל גדולתו היה צריך אותו כדי להשען עליהם.

- זה הלא ידוע. אתה לא צריך לספר לי מה מצבו בנושא זהה. אנחנו יודעים שאתה העז שעל ידו נשענו.

- כשהיתה מלחמה עט שמואלה שרצתה את הירושה, אז אמרתי - אני עוזב את לבנאל. נסענו שושן ואני לקבוצת כנרת. שם הבטיחו לנו שאנו אהיה מנהל העבודה ושותי תהיה מנהלת בית הספר. נתנו לנו בית של ותיקitis וכן את כל הזכויות. אז באו אליו שניים שפיטו אותו לחזור. אחד היה עמוס ברנשטיין - עמוס מוקדי שאמר שקבוצת כנרת זה חמולות ואין אף חמולת אחרת. השני שבא היה פרץ בידץ ובעצם הוא זה שכנע אותו, הוא אמר - ראית עץ שעמברירים אותו למקום - (?) אי אפשר להעיר.

- פקון הביא את האבא שלו ליבנאל. הוא היה קודס בסג'רה. הוא בא ליבנאל כי כל משפטת כתר היתה כאן, מגדור, מוץ' ניק ודינה שושני היו משפחה זו.

ארכין ותיקי היישוב בגליל
כל הזכויות שמורות
לפליה ואורי שרפמן
בית-גן לבנאל טל. 86750488-06

- האבא קרא לעצמו דוד המלך.

- אני לא הכרתי את האבא. פקון היה כנראה סיבירט (?). הוא היה בעל מלאכה מצוין, היה נפה בחדר. היה אדם גבוה והיה לו כוח עד שהען של המפוח גמר אותו.
היה בעל מקצוע מעולה.

היה עוד בעל מקצוע אחר, זמן מזמן כשאני הiliary עוד ילד. מנDEL שמידה (?) גר בבית של מה הייתה הבית של סיומה. אני חשב שבספר מישו מספר על אשתו, היא הייתה אשה שמנה מאוד והוא היה אדם גבוה. הוא היה נפה. והוא התעוור ואני זוכר שזרקו אותם החוצה. אני זוכר שמייכאל ניסנבוים היה אז בזעף. הוא אסף בולטים.اما ריחמה עליו וקנתה אצל סדו.

הוא התקיים מוסף הבולים שלו.

- הבן-צורים ממש זרקו אותו החוצה?

- ממש זרקו אותו החוצה, בעיקר ניסנבוים.

- איך הגיע צימרמן להיות ראש המושבה?

הוא היה אדם חכם מאד. יהודי חכם.

אפשר לך שני דברים: ילד אחד בא הביתה ואמר לאמא שלו - המורה קרא לכל הילדים חמורים ולי אמרה - אתה שני חמורים, כשיש חמורים צריך עוד חמורים, זה דבר ראשון. סיפור שני, מספרים על אחד שהלך לבקר את החבר שלו בעיר השניה. אז הוא לא ידע איפה הוא גור, הוא פוגש אחד ושואל אותו איפה גור ראש העיר, אומר לו זה - מה, המנובל והנבזה הזאת? הולך מאחד לשני וכולט אחד - מנובל ונבזה. עד שהוא פוגש אחד ושואל אותו - תגיד לי, המנובל והנבזה הזאת, איפה הוא גור? אז הוא אומר לו - הנה הבית שלו כאן מנגד. בכניס הביתה - שלום, שלום איך העסק? אז הוא עונה לו - אגיד לך את האמת, פרנסה אירן, אבל כמובן

- מה הוא היה לפניו שהיה יו"ר התאחדות האקרים?

הם לא יצרו את זה. חילט אחיו ליצור את "החקלאית" והזיא את התאחדות האקרים. הוא היה אדם פעיל והיה לו ראש מלא.

- הוא לא יצר את התאחדות האקרים, ניסכובים היה המנהל הראשון, הוא היה לביר בהתאחדות האקרים.

- אני לא כל כך זכר, בתקופה ההיא הליתי עוד ילד. אבל הוא היה אדם חכם. ובהולט היה ציוני. עבדתי אותו הרבה בזמן המאורעות. הוא לא היה איש טוב. היה איש רע מאוד. אשתו הייתה אשה טובה. הייתה אחת הגננות הראשונות. אבנער היה הפועל שלו, כשהיה חיים נא לחצץ, הייתה אומרת מריט - תלך תראה אם הוא לא גונב.

**ארצין ותיק היישוב בגליל
כל הזכיות שמורות
לבלהה ואורי שופמן
בית-ען יבטאל טל. 8845-76**

- מעוניין, אתה אומר על צימרמן את אותן המלצות שאבא שלי היה אומר עליהם. אנחנו לא יודעים אם היה רע או שהיה טוב, אבל היה ציוני. יהיה ציוני טוב. זואל כבר לא ציוני כל כך.

- אני זכר שאשתו של חיים והבנות היו עוד בפולניה. אני זכר שרה באה היה לה סרט גדול גדול בצבע אדום על הראש.

- אהה - דבר אחד חבל שלא עשינו, כאשר באתי ליבנאל, אז הבית שמה בשמשין היה שלם עדין והיינו צריכים לצלם אותו.

הבאתי פעם את בנות אחיוות שיראו את הבית זהה, אך זה בכלל לא עניין אותם, עניין אותם יותר שיגור החלטת לירוח.

- למה בכלל זאת לא אהבבים את צימרמן?

- אני יודע שבכנרת, היו שבעה אחים והיו שבע דעות.

הוא היה אדם רע, הוא לא אהב לעשות טובות. אני זוכר את המעשה של ציביני, לא הם סבלו רעב, הוא היה אדם שלא היה חקלאי, פשוט לא היה מוצלח. יש אנשים כאלה ויש אנשים כאלה. אני זוכר שחיימק"ה ויחיאלה היו הולכים לחפם לבית הספר בחורף,أكلו "דום" לארוחת הבוקר שלהם. פעם אחת שמואל צימרמן נסע לחופש לאיזה מקום, ורוזנפלד מנהמיה קרוב שלו, הודיעו אותו. כשהם שמעו אל צימרמן חזר מהחופש והוא רואה ציביני קיבל שק קמח. אז הוא אומר לו - מה זה פתאום, הרי זה הלך לאיבוד? ענה לו רוזנפלד - אני דמעות לא יכול לסבול. כשהביאו את הכרזל, הפחיט והעץ מכסי המולה האמריקני, אז זה היה אצלנו בחצר. הוא הבטיח למאת לי ללול, אחרי שחקיק את הכל הוא אמר - שכחתי. הוא פשוט לא רצה לתת את הכל ואמר - זה נגמר לי. אבל היה אדם חכם מאד.

לי אין עסקים עם יואל בכלל.

אבא שלו היה ציוני, הוא לא ציוני.

- איך ברשטו?

- אני היתי בידידות רבה עט יצחק. גם הוא היה אדם שאהב את עצמו מאד. הוא סיפר לי סיפור שגם במשפחתו לא ידעו -

הוא כשהוא בא ליבנאל לא היה לו כספ, הוא שמע שרזניק שגט הוא ממטולה, והערבים היו קוראים לו ابو נסוי, מפני שהיה קטן נוראי. אז הוא בא לרזניק ואמר לו - שמעתי שאתה מלוה כספ, הלוה לי כספ אני רוצה לקנות מחרשה. אז הוא אמר לו - תבוא אליו בערב הביתה. אז הוא בא אליו בערב הביתה וראה חיימים וברוך והיתה להט גט אחות יושבים סביב השולחן וצלהת עם בצל ולחם קטת, וזו הייתה ארוחת הערב שלהם. אז אחד הילדים לicked בצל גדול. והוא צעק עליו שאסור לחת בצל גדול לאכול ומותר לחת רק בצלים קטנים לאכול. אז אמר יצחק בליבו - אבוד. אבל רזניק הלך יצא לחצר והביא לו את הכסף. אז הוא אומר לו - אתה הרי על האוכל של הילדים לך חס, איך אתה יודע שאני אחזיר לך. ענה לו רזניק - זה ציונות.

- אנחנו לא יכולים להגיד מילה נגד צימרמן, אחרי כל מה שעשה לאבא שלי. אבא היה אומר - הוא היה ציוני.

- חיים צימרמן עזב את לבנאל אחרי שיסד את "החקלאות".

- על עמוס מוקדי איינני מתכוון לדבר מפבי שאנחנו חברים טובים.
הוא פעיל במלחמה שלנו ברכבות ויכול להיות זהה לדמותה של דבורה,ilia באמת אשה
וזאת מהכלל. כמעט ערבית הייתה אצלם ואל תגיד שהציגתי אחרי הבנות.ilia ורפל
בשבו לאפואים בעיני התימנים. ובכללabi חושב שרפול הוא אחד מחשידי אומות העולם.
בשיה חסר לי כף הימתי הולך אליו, ואף פעם לא בקש מני אפילו לא חתימה. כאשר
הימתי מחייב לו היה אומר לי תודה רבה, אם אין לך אתה יכול להחזיר לי מאוחר יותר. רפל
הבא של טוביה.

אני קניתי דרכה תקליטים. הימתי קונה בחיפה בחנות גדולה ויזועה. يوم אחד אומרת לי
המוכרת, יש לי בשביבך תקליט מצוין. זה היה השיר "אללי, אללי" או "כל נדרי".ilia משמעה
לי את התקליט, אני שומע את התקליט וכמרבו קונה אותו. גם האבא שלי וגם האמא שלי אהבו
שיר. בקיצור, אני חזר הביתה ושם את התקליט לאמא שתשמע,ilia מאוד אהנה את השיר הזה
"אללי, אללי" ופתאום אני רואה את רפל, הולך לו לאט לאט דרך הגינה ונעוצר מחורי הדלת
עד שהתקליט נגמר. הוא מאד אהב את השיר הזה.

- איך היה אריה אבסון, הלא היו אחיכט?

- אני לא זכר אותו במילוי.

- ואת אבא שלי אתה זכר?

- גם אותו אני לא כל כך זכר.

ארכין ותיקו היישוב בגליל
כל חזויות שמורדות
לבלה ואורי שרפמן
בית-ין ינאל טל. 75048-60

אני חיב לספר עוד סיפור, את הסיפור על סוףו של התותח שאבא שלי עשה, אחד מרבעת
התותחים שעשה והיו ביבנאל.

יום אחד, אני שוכב חולה ובא אליו תלפיות ממשמר השלושה ואומר לי כה בחצי סוד שהוא
קנה צינורות אצל לרנר והוא רוצה שבאי אפרק אותם. אני אומר לו - אני חולה, קח מישחו
אחר. אבל הוא התעקש - אני רוצה שאתה תעשה לי את זה.

הצינור היה מונח על הארץ ואני נסתי לפרק אותו. נכנס פרץ בידיע לשאול אותו משה
ונעמד על הצינור. אני נסתי לחתו ופתאום הייתה התפוצצות אדירה. כל העריד התכסה בערפל
לא הבנתי מה קרה, בכלל שכחתי מהותותים שאבא שלי עשה. חשבתי שאולי התפוצץ בלון חמוץ
ראיתי שהבלון בסר, החלטתי לבדוק את בלוני הדיזל וגם הם היו בסדר. וככה מתוך הערפל
הלבן והסמיר הזה יצאתי החוצה. פרץ בידיע עף החוצה ובמזל לא קרה לו שוט דבר. לבסוף
גר אז בעריף של בוכמן, הוא רץ, צולם רצוי, כל ינאל רעשה. והצינור שעף החוצה שבר את
היצול לשניים והגיע עד הכביש. מסתבר שתלפיות לקח את הצינור הזה שלמעשה היה תותח.

וככה ניצלנו בנס. אני עמדתי על הרכבים ורק נחלשתי מעט ופרץ בידיך עף החוצה. היו עוד שני "צינורות" כאלה, אך אמרתי לחיימק"ה - יש עוד שנאים תפרק אוטם. (בבית המלאכה שהיה ליד הסטטמנט).

אני חיפשתי את התותח הרבייעי. אך מספר לי איציק(?) שהוא מצא את הרבייעי ובאשר ניטה לפך לו את המופה, הכניס את הצינור לאש של מחם המים, וזה הכל עף.

זה היה סוף של התותחים שעשה ברור ליפשייז.
**ארקון ותיקי היישוב בגליל
כל הזכויות שמורות
לבלהה ואורי שופמן
בית-ין יבטאל טל. 750488-60**

- איך לא קיבלת איירות?

- לא ביקשתי אף פעט. חוץ מזה לא הייתה חקלאי ודדי רצה להיות. פעט שכבות חולת זבא אליו דדי וסיפר לי שהשכנים שלי בולט רוצה לעזוב את יבנאל ומוכן למכור את האדמה ואני קניינו באלו לירות. ואזב א אליו שמואל דוכובנה ואמר לי - משליח, זה לא שלו, זה של פיק'א. באתי אליו ואמרתי לו - אתה שקרת אותי. אמר לי - אני לא שקרת אותך קיבלתי ממך עבור כל מה שיש על האדמה - סוטה, עגלה וכד'. עמוס מוקדי היה הבורר הוא פסק שעלי לשלו בעבור האדמה. אך האדמה היא לא שלנו אלא של פיק'א, מנהל מקרקעי ישראל. אני רשותי את האדמה על שט דדי והוא משלם כפס עבורה מפנוי שאני לא הייתה חקלאי.

היתה מעשיה עם שרה שהיא ליד צימרמן, שמואל צימרמן רצה את השדה הזה, השלישי במספר, אך דדי ניגש אליו ואמր לו - אם אתה לוקח את השדה הזה, אני שובר לך את העצמות, אך הוא כמובן יותר.

חלק מהאדמה קניתנו מניסנבוים כשעבד את יבנאל, מהבא של ניטן, מסלומון קניתנו שני דונם. אוחנו בנינו עגלות למנפת הדרום - 120 עגלות. קניתנו צמיגים אצל מישחו בחיפה, יהודי. אני לא יודע אם היה היהודי הזה רימה אותו או שהוא נפל בעצמו בפח, הוא לקח גלגים שלא התאימו לגנטים וחתר אותם - הצמיג היה 15 והג'נט היה 16. הוא חתר את הצמיגים כדי שייעלו על הגנטים, בקיצור כל העגלות האלה נעמדו, הגלגלים המפוצצו. בכל אופן עבדנו וקיבנו 6,000 לירות עבור העבודה הזאת ודדי שילם עבור האדמה.

אבי בשארתי בלי שום דבר, גם בית המלאכה אינו שלי. רק הבית של אברמליה הוא שלנו ורשום על שם האשה. אחרי המלחמה שהיתה עם שמואלה, אמרתי שהיות ואין לי ילדים יכולת המשפה כלומר היודשים, לדרש כל מיני דרישות, וזה הבתחתי את האשה. בינוי לבין דדי היה הסכם כשהוא נכנס חזקה לבית המלאכה - שאני בונה את הבית והוא עוזר לי לבנות, אבל זה לא ענד. מספרלים שראו חסיד אחד רוקד, שר ושותה יין. החסיד שר - אדם יסודו מעפר וסופה לעפר - שאלו אותו - אז מה השמחה? ענה להם - בינותיהם אני שותה משקה.

סיפור גן העדן והגיהינום -

כחוב - אדם רשע וטורב לו.נו, אז היה ארט רשי אחד יהיה לו טוב. הוא הגיע לזכנה עם עשר רב. הוא מת אז הוא הלך לגיהינום. המלך המMOVEDה על הגיהינום שלח אותו בטועות לגיהינום של הגזיות. כי יש גיהינום ליהודים ויש גיהינום לגויים, לא כולם יושבים ביחד נכנס היהודי ורואה שולחנות ארוכים ערוכים ועמוסים מכל טוב, והאנשים יושבים מסביב ואינם אוכלים כי אילם יכולים לקרב את היד לפה. יושבים ורעים. אז הוא אומר להם מה הבעייה? אחד יאכל את השני. באמת ככה עשו, האכיל אחד את השני והיתה שמחה גדולת ואף תחילו לשידר. המלך המMOVEDה על הגיהינום שמע את השירה ושאל את עצמו - מה השמחה הגדולה הזאת? בודאי יש "ג'יד" במאצע. נכנס, תפס את היהודי וזרק אותו לגיהינום של היהודים. נכנס לשם ורואה את היהודים יושבים לשולחנות ארוכים מכל טוב אבל גם פה אין האנשים אוכלים. אמר להם מה הבעייה? אחד יאכל את השני. תחילו אלה - מה פתואם? אני אאכל את משה! ואת יענקלי? לא ולא!!!

את הסבר עשו כדי לאסוף מים לבית גן בשביל להשקיות את הטנק. אני זוכר שהגפן (גפן)לקח וסגר את הזוודי באדמה לבנה והמים היו מתאספים. אני זוכר שהשתפון הגדל שטף את הסבר וכל המים הילכו על בית גן. הקירות של הבית של רוזה בכור נפלו והבפות שחור במים.

ובאשר לטנק - אני זוכר שאבא שלי עשה מכונה כדי לקוץ את הטנק. זו הייתה מעין מקצרה זאת שעמדה בחצר. האקרים היו באים לקוץ לעצם את הטנק כדי לעשן. אחד עישר מהטנק של השני, לא מהטנק שלו. אבא עשה מכשיר לשטיילת הטנק. המכשיר היו שני פתחים, היו שוטלים את הטנק ואחר כך המים היו נשפכים.

ארchein ותיק היישוב בניל
כל הוצאות שמורות
לבלהה ואורי שרפמן
ביתן יבטאל טל. 050-757-66

לעבדו התחלתי בגיל 15.

את הבית קיבלתי בזכותו של ישראל. ישראל היהicus גדול ופעם צעק עלי בחינם ואז אמי אמרתי לו - בוא תעוזב אותי במנוחה ולא דיברנו זמן רב. כשהיה העניין עם שמואלה, כשהיא התחלת את המלחמה שלה, היתה ישיבה ובישיבה הוא אמר - למשליה מגיע. ניגשתי אליו ואמרתי לו - תורדה רבה. ואז חזרנו לדבר.

אני אמרתי להם שלי אין בית ואני רוצה אותו חזקה. עמוס לשלאי לטפל בנושא. הוא אמרין بما שהוא חשוב איתו עם כל השגונות שלו. הוא לא אדם רמאי ונוכן כמו הוריו. וישראל לחץ עליו

- אני מכיר את משה ליל"ה מה"הגנה", מהספריה, לא מגיע לא? וזה החליטו לחתם לי את הכלת. שמו אלה באה ואמורה שההוריט שלה מגרשים אותו מהבית בכפר ויתקין ותיא רוזצ'ה הכלת בחזרה. תיקה הביאה מכתב שבו היה כתוב - בלחציו של משה ליל"ה אנחנו זיהרכנו. שאלתי אותו - למי ויתרת? לדידי ולא לי. עמוס אמר לה - לכדי הביתה, הביתה הזאת הוא של משה ליל"ה. שמו אלה מכרה את הבית לבודדי. בא אלל שאל ו אמר לי שהוא רוזצ'ה את הכלת. אמרתי לו - אל תקנה את הבית, יש ריב עליו. יוסט אחד בלוויה של רבקה רוזנצווילג ראתה אוטה דוד קורקינו ואמר - בגדדי קנה את הבית. ניגשתי אליו ושאלתי אותו, הוא אמר שלא קנה. באותו שבוע מז' יוסף בגדדי. מתחבר שמו אלה כנ' מכרה את הבית וקיבלה מחיצת הסכום. רצמי מיד לעורך הדין שלו. הוא לא רצה לקבל אותו כי היה גם עורך הדין של אברמל"ה וכך שהשכן שלו טיפל בעניין שלו. לשכו זהה היתה עוזרת שעבילה היה קצין גבוי בנצרת. נטענו לנצרת והשופט הרואלי עשה עיקול על הכספי. שמו אלה טענה כל הזמן שנשאר המון כסף ושאנו חתלטנו עליו. התחליל משפט. היא טענה שמגיעה לה ורבה יותר ושאנו גנבו וגדלו ממנה. למושה גדרנו שהיא מקבלת כלഴד 150 לירות מנני ו- 50 לירות מכל אחרות. המשפט התקillum, היא הביאה את אבנור גלעד, גיסה. עורך הדין אמר - מגיעה כמה שמגיעה אבל מגיע גם לאברמל"ה "זכות יוצרים" עד אני אמרתי - אתה נותן "זכות יוצרים" על הידיות שלך? לא אני עשית את הכל!!! אני מצאתי מחרמת של אברמל"ה, הוא את החובות לא כתוב, הוא כתוב רק את ההכנסות. יוסט אחד בא אליו ניטט איליזובייך ואומר לי - משה ליל"ה, ברוך הקוטן ינק שנאה אליך, והוא הלא לא נורמלי, אז יוסט אמר הוא עורך יהרוג אותו. תגמרו בשלוט! אז הוא אומר לי עוד - יש לך נקנות ביתך, בשיכוןים החדשים וזה לך - 30 שנה, מנקת את זה. לי אין כלום בעסק הזה! אז אני אומר לך - אבל של דעתך. נטענו לנצרת שדרי יקבל עליו את זה. אז היא לא רצתה ואז אמר עורך הדין שלו - לך זה עולה הרבה כסף וזה עולה הרבה כסף, בואו תחלהנו והגמרו את העניין. היא מציעה לקנות מנויות, שואלי מבניות היהה רוח - אז קנו לנו מבניות חוץ מנויות שלה חוץ מנויות שלי ובזאת נגמר הכל. אני רציתי לקנות את הבית חזרת אז היא אמרת שמדוברת רק חקנתה את הבית. שאל מכר את הבית למועדעה אחורי הגב שלנו. שמו אלה וחוכר דן-צער לחזו עליו. ואחר כך חכניטו לסת את המועצה. ואחר כך היתה חלהה של המועצה שאני קיבל את הבית בחזרה, הבית היה בידי המועצה מספר שנים. שט היתה הפגנה גדור עזוז, אני הגשתי למועדעה בקשה לקבל את הבית - חיים ולוי אין בית וחייבת שיר למשפחה אני רוזצ'ה את הבית בחזרה. ואז, חנוך שהיה ראש המועצה, בילום שהיתה צריך לעדוב את הבית, נשאה שתיויס בצ'ורייס, העביר את הבית על שם המועצה. כל השנים הוא לא עשה את זה ואז הוא אמר את זה בפונגו גדור. אמרו צביה הימת החברות חכי טובה של שמו אלה. ואחר כך עמוס אמר לאבדו של גביג פנצרות - אני לא אשכ בבייח מרכיבה כי זה יבניא מזל רע. אילו היה חנוך מוכבר אז לא רצית לברך צויה עדר בפאנגו, אז לא היה ציריך את איסור משרד הפנים, אבל אחרי שעכבר

ואהיך ישראל לחציו ועבדו כדי שהבית יעבור אלינו. אני שילמתי בעבורו 75,000 לירות. אמנים גמרנו על 50,000 או על 60,000 לירות, אבל אחר כך התחרטו והוטפנו. לך לנו שנתייםשלם את כל הסכום הזה בכיסף שגרדנו בעשר אצבעות ובעבדות שעשינו. היום הבית הזה עומד למכירה.

דוקא אחד בא לבנות אותו. באזרחים יש בחוץ אחד בשט לבני. לבני יש בן הנושא לגיורת - אביה היהודי ואמה גויה. לבני פנה לאזרחים שיתנו לבנו בית וهم ענו לו - מה בית לגוייה? לא נותנים. אז אולי הוא עוד יחזור.

ארקון ותיקי היישוב בגליל
כל תזכויות שמורות
לבלהה ואורי שרפטן
בית-ען יכナル טל. 750488-96

- מה אתה יכול לספר על הסתדרות ביבנאל?

- אני הייתי פעם, לפניו הרבה שנים חכר מפא"י. (אשה - הוא זרך להם את הפנס בחזרה). גרו היה אז במפא"י ואני הצעתி לו שנkilט מועדו במעברה לפניו הבחירה כדי ל"מושך" את החוטביס למפא"י. במעברה, בבית גן, היה בית כנסת שני והם התחילו ל"יטחות" מבני תליתות, סיודורים וספרי תורה ואז השכן שלי, הרבה לוין שהיה החבר של ד'ボוטינסקי, (היה גם צמחוני) והוא בא לביתי לשאול ספרים היהות והיתה לי ספריה גדולה - ובכן, הרבה לוין שידע אני עובד בשבת זהה לא הפריע לו, בא ואמר לי - משה"ה, דע לך, אלה הם שחנים גדולים. הם רוצחים לטחוט מך. לאו נעלמו כל הסיודרים? וכך החלטתי לכת לגורו ולהציג לו להקים מועדון, לארגן הרצאות, גערוכות ותקליטים. באתי למתיתיהו והוא הסכים והקמו מועדון (קלוב). עשתה ספסלים, רשותות ונחומי הרצה את ההרצאה הראשונה שלו על מרוקו - הוא היה שם באופן בלתי ליגאלי. הם נהנו מאד. מה הלאה? צרייך היה להזכיר כסף במועדון. באתי לגורו והוא אמר לי - לא צרייך, הם במלוא משלהנו. ובבחירות יצאו התימנים בראשינה נפרדת. אז נבחרו ארבעה נציגים למפא"י, שני אקרים, שני דתילים ואחד תימני. לכלכו אחד את השני בזמן הבחירה ולא הצליחו להקים קוואלייצה. באתי לשם פרידמן ועשינו טilotא שהוא ראש המועצה ותיעזי הייתה הסגנון שלו. חתמנו בראש תבות והמסמר היה מוכן להדפסה. אמרו שידפיסו ביום חמישי ולא הדפיסו, גם ביום שני לא הדפיסו. בשבת קראו לי לישיבת. גרו לא בא לישיבה למחמת אני שואל אותו - מה העביז? והוא אומר לי - אני עם השחור הזה לא ישב אתך. וככה היה. אמר לו - מה זאת אומרת אתה לא ישב עם השחור הזה, מחר הוא לא ישב אתך. וככה היה. בבחירות הבאות כבר נבחרו שלושה תימנים ושניים ממפא"י. ועוד אני אומר לו - אתה רוואה, לא רצית לשבת עם השחור הזה ועכשו הוא לא רוצה לשבת אותך. וזה הוא אומר לי - שחור כזה עוד לא ראית. הוא לא רק שחור בחוץ, הוא שחור בנש茅ו. הוא רמאי ונוכל. בכל יכナル לא היה אדם ישר כמו אבא שלו בנימין וזה שקרן ונוכל.

על זה אנחנו בוכים היום. אבל זו היתה הציגות.
שמואל צימרמן עמד בראש העבין הזה. עשו פה ציונות. והגולם עליה על יוצרו.
ברט שעשו על יבנאל בכלל לא הכניסו את מה שאמרתי - אמרתי להם שבסא בא לפבי 100 שנה
ושפטתא אמרה שכניה יהיו בצבא ההגנה לישראל. אלה לא הולכים לצבא. מחר תהיה מלחמה
از אני צריך להוכיח אותם על גבי? הם אפללו לא הולכים לשםירה, אז מה, אני צריך לשמור
אותם?

במשך הכל יש לנו כ-14 משפחות של הי'רבי".

- מי הביא אותם הנה?

עמיקם, זה פרונקל. למעשה אשטו הילא המכשפה.ABA שלר היה ראש לשיבת וויז'ניץ. אז מה הוא
חשב הרבה הזה שיק יבנה פה חצר והוא ישב לו בארה'יקת ויבוא לשבועלים בשנה ובינתיים שיק
ינוהל לו את העסק הזה. אני עכשו מתעסק עם העסק הזה. אבל אני מוכחה להגיד שהרב של יבנאל
הוא פשוט מלוכן. הילאה הלואה של דיבנה שושבי והוא לא נתן להספיד אותה עד שאביבנועם אמר
לו - אתה תשב בצד. אסתפו פה כסף לילד הזה יצחק מזוז, הילד מת ונשאר כסף אז הוא לוקח את
הכסף לגמילות חסדים שלו. כשהשאלתי איליה הכספי הזה, לא ענו לי. אומרים שרראש המועצה הדתית
נתך לו פנקס צ'קים והוא עשה בו כרצונו. וכן, ספורים שונים. כתבתי גם למבקר המדינה
בנושאים אלה.

- הרב אמר לי שיש לו תיק מסמכים והוא יוכיח שלא הוא הביא את הרב שיק לבנאל.

- תגיד לו שהוא שקרני בשמי.

- עמיקם הוא זה שהביא את הרב שיק אמריקה. הוא היה בארה'יקת שנתיים, חזר בתשובה ואז
הביא לכאנ את הרב שיק.

הרבי שיק מקרוב בעיקר את יהדות עדות המזרח וזה החומר הכל טוב.
כל הזכויות שמורות
לבליה ואורי שרפמן
ביה"צ יבנאל טל. 048-75046-06

הוא עובד על האמנות טפנות ותמיינות שלחט.

- עכשו יש עבין חדש, אני פוגש את מנחים בניימייני ואומר לו - הבט מנהם, יש כסף, הכנס
את זה לבנק. אז הוא אומר לי - אנחנו רק בשר ודם, מחר אחד מתנו יחולח, אז יש כסף מוכן.
אני רציתי שרפוי פלאχ יברר מה קרה לאוות הטליתות והסידוריות בבית הספר הדתי. - כולם שילמו
כסף בעבור זה. יש אצלנו סיגרונות, הנגר הזה. הוא במועצה הדתית. אז הוא אומר לי - אתה
אדם רע, יש לך משפחות רעות ללחט, אתה לא רעב. שאלתי אותו - מי הן המשפחות הרעות
ללחט? אמר לי - פיבטו (הצבע של המכוביות) אשרף שהילה הסגן של הרב ועמיקם. ואז אני אומר
לו - הפלא הגודל בעבini הוא שלשות המשפחות האלה שולחות את הילדים שלחן לתלמוד תורה
בטבריה. לא לבית הספר שעומדים לsegor אותו מכיוון שאין מספיק תלמידים. אז הוא קפץ
ואמר - אנחנו נהייה פה הרוב ואטט צטרכו לעזוב את לבנאל.

ואז אמרתי לו - אין לי מה לדבר אתכם בכלל.

אני כותב את המכתב הזה בשאלת הכספי למנחים בניימיון. מנחם בניימיון שולח לי העתק מצילום הכספי הזה היה بيידי עזרה והרב ועדרה נתנו אותו הרבה לעשות בו כרצונו. שלחתי לו חזרה מכתב והצעתי שוב להכניס את הכספי הזה לבנק. והוא לא ענה לי בכלל.

יום אחד בא אליו יוסף קוראקיין ואומר לי - ארבע משלט בעבור שכיר הדירה, הטלפון והחשמל מחשבו המועצה הדתית. ולטר אישר את העובדה הזאת. כששאלתי את מנחם בניימיון הוא אמר לי יש מסמיכים בעניין. אז אני כותב לעזרה שיגיד לי אם ב摩ועצה יש מסמכים בניידון. עמוס אברמסון ולורייא נתנו לו רשות לעשות את זה. עוד לפני שהוא בא לבנאי הוא קיבל אישור לתשלומים אלה. קיבלתי העתק של המסמך הזה והלכתי למיכאל שתיה ב摩ועצה הדתית יחד עם לורייא והוא אומר לי - המסמך הזה מזויף. לורייא לא כתב בחמייו במכונית כתיבה רק בכתב יד זה מסמך מודפס. כשהנפטר לורייא, היה שלמה בן-שושן ב摩ועצה הדתית והוא נתן פתק שהוא יכול לנסוע בכנזין על חשבו המועצה הדתית. שאלתי את שלמה על העניין והוא סיפר לי סייפור כזאת - הרב ביקש אישור לבנאי ואני אמרתי - לא! אז הוא קרא לו לדין תורה. והרבנן כמובן אמרו - אנחנו מאמינים רק הרבה. הוא התפטר ואחריו בא ברון והוא חמת לו. יש לי פתק שבходим שמי

בשנה שעבירה שילמו 805 שקלים לאוטו.
אורכיון ותיקי היישוב בגליל
כל חזקיות שמורות
לבלהה ואורי שרפמן
bijtan batel tel. 750488-06